

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУН, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИН БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНЫН ДЕПУТАТТАРЫНЫН ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

1952 февраль 12 ВТОРНИК № 29 (2459) ӨРТӨЗ 20 КӨП.

БО ХУНГУ СӨЛҮНДА:

РСФСР-ниң улус ажыл-агый күрүне планының 1951 чылдагы күүселделериниң түннелдериниң дугайында РСФСР-ниң Статистика Эргелелиниң дыңнады (1 арын).
Область Советиниң бешки сессиязы (2 арын).

Колхозчу мурнакчыларның дуржулгазы (2 арын).
Политшколаларның пропагандистеринге дузаламчы (3 арын).
Улус демократиязының чурттарында (4 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).

Тунисте болушкуннар дугайында «Юманите» солун (4 арын).
Италияда ажыл-соксадышкыныг шимчээшкннер (4 арын).
Норвегияның национал бюджетиниң төлөвилели (4 арын).

Совет Республикаларның экономиказының болгаш культуразының чечектелишкени

Бистиң чурттуң улустарының акы-дунмалышкы дем-катыжышкыныг ажылдажышкыны болгаш найыралы социалистг төрөөн чурттуң чаагай чоруу дээш тайбыз тургузукчу күш-ажылга улам быжыгып турар. Совет Эвилелиниң улустары коммунистг тургузуушкунуң канчаар-даа аажок улуг программаязы улуг соруқ киришкнн-биле амьдырал кырынга боттандырып, экономиканың болгаш культураның улам ынай көдүрүлүшкүнү дээш демиселге чаа-чаа чедишкннерни чедиң ап турар. Ленин — Сталинның улуг партиязы коммунизмни тургузары дээш маадырлыг күш-ажылчы чедишкннерге совет кижилерни соруқ кирип турар.

1946 чылдың февральдың 9-та эш Сталин сонгукчулар хуралында кылган төөгүлүг чугаазына мынча дээш:

«Элээн үр үениң планнарын алгаш көрөгө, бистиң үлетпүрүвүстүң деннелин дайын мурунда турган деннел-биле дөмейлээрге, чижээ, үш катап улгатыр көдүрер арганы биске берип болур улус ажыл-агыйының чаа күчүлүг көдүрүлүшкүнүң партия организаастаар деп турар.»

Бистиң чурттуң ажылчы чоннары боттарының бүгү-ле тыяныгы күштерин тайбын тургузуушкунуң херээңге берип, күрүпе планнарын долдур болгаш ажыр күүседирин дээш кызымакай ажылдап турарлар. Эрткен чылын совет үлетпүрүнүң продукциязы 1950 чылда дөмейлээрге, 16 хуу ажып турган болгаш дайын мурунда, 1940 чылдың продукциязындан ийн катап хөй болганы билдингир.

Бистиң чуртувустуң республикалары шуптузу эрткен чылын ажыл-агый болгаш культура тургузуушкунуңга кайгамчыктыг чедишкннерни чедиң алган. 1951 чылда эвилелешкен республикаларның улус ажыл-агыйының сайырадырынын күрүпе планнарының күүселделериниң түннелдериниң дугайында дыңнады ол дугайын тодаргай көргүзүп турар.

Дең эргелиг совет республикаларның бир дугаары — Россияныг Совет Федеративтиг Социалистг Республиказы коммунистг тургузуушкунга канчаар-даа аажок улуг салышкыны кылып турар. Улуг орус улус болза, бистиң чурттуң бүгү улустарына бодунуң шыла-рангай күш-ажыл-биле болгаш чогадыкчы инициатива-биле үлегерин көргүзүп, коммунизм дээш демиселчилерин бири одуруунда чоруп турар.

Россия Федерациязының баштакчы ролу улус ажыл-агыйының бүгү адыралының сайыралындан тодаргай көстүп турар. Москва, Ленинград, Урал болгаш Сибирь, Поволжье болгаш Соңгу Кавказ оон-даа өске үлетпүрүнүң эң улуг төптери эң-не болбазырангай машиналарны, металлды, хөмүрүн, нефтини, дериг-херекселдерни, барааннары болгаш өске-даа продукцияларны бүдүрүп үлдүрерин улам көвүдөдүп турар.

Россия Федерациязында республика болгаш чурт үлетпүрү чедишкнниг сайырап турар. 1951 чылда оон нийти продукциязы 1950 чылга дөңнээрге, 15 хуу өскөн болуп турар. РСФСР-ниң республика болгаш чурт үлетпүрү чылда нийти продукцияны бүдүрүп кыларының чыл планын 104 хуу күүсеткен. Кара металлдарның прокатын, демир кезер болгаш ыяш чазар станоктары, электри моторларын болгаш электри генераторларын, насостарны болгаш өске-даа кылыгыларны бүдүрериниң планы база-ла ажыр күүсеткен. Калбак херекселдин дыка хөй саныг барааннарын пландан дашкаар кылыч үлдүргөн.

Социалистг чер ажылынга болгаш нийтижиткен мал ажылынга, а ол ышкаш колхозтарның организаас, ажыл-агый быжыгышкынынга РСФСР-ниң көдээ ажыл-агыйы эрткен чылын чаа чедишкннерин чедиң алган. Бүгү-ле культуларның тарылга шөлү чыл дургузунда 5,7 миллион гектар көвүдээш. Колхозтарга болгаш совхозтарга малдың баш саныг баш саныгын өзүшкүнү үргүлчүлөп турган. Колхозтарның болгаш совхозтарның малдың баш саны малдың шупту санындан көвүдээш.

Эрткен чыл болза, бүгү-ле эвилелешкен республикаларга экономиканың болгаш культураның чаа күчү-шыдалдыг көдүрүлүшкүнү-биле демделетинип эрткен.

Украина ССР-ниң девискээринде үлетпүр нийти продукцияны кылып үлдүрериниң чыл планын 103 хуу күүсеткен. Совет Украина продукцияны эрткен чылын 1950 чылдазындан 18 хуу хөйну берген. Шойну, канын, прокаты кылып үлдүрери болгаш хөмүр дашты, демир болгаш марганец рудазын казары, машиналарны, дериг-херекселдерни болгаш калбак херекселдиң барааннарын кылыры республиканың иштинге эрткен чылын дыка көвүдээш. Украинаның социалистг көдээ ажыл-агыйының ажыл-ишчилери чер ажылый болгаш мал ажылын көдүреринге чаа-чаа чедишкннерни чедиң алган.

Белорус ССР-ниң девискээринде турар бүгү-ле үлетпүрүнүң 1951 чылда кылып үлдүрер нийти продукциязының чыл планы 103 хуу күүсеткен. 1951 чылда бүгү үлетпүрүнүң нийти продукцияны кылып үлдүргени 1950 чылга дөңнээрге 18 хуу өскөн. Белоруссияның көдээ ажыл-агыйы чаа көдүрүлүшкүндө турар. Республикаларның статистика эргелелдериниң дыңнадыларындан ол ышкаш грузин, молдав, лави, таджик, эстон республикаларның үлетпүрү болгаш көдээ ажыл-агыйының 1951 чылда кайы хире өскени тодаргай көстүп турар.

Улус ажыл-агыйының өзүшкүнүгө үндөйлээш, ажылчы чоннарының чаагай амьдыралы чайгылыш чок белип, бүгү-ле социалистг нацияларның культуразы чечектелип турар. 1951 чылда эвилелешкен республикаларның ажыл-агыйының улус ажыл-агыйының сайырадырынын түннели болза, ленинчи-сталинчы национал политиказының тийлелгезин база катап көргүзүп турар.

Совет Эвилелиниң улустарының сталинчы эң-найыралы, оларның тура-соруунуң болгаш чүткүзүнүң чангыс эптии, оларның материалдыг болгаш сагыш-сеткил талазы-биле чангыс эптии болза, бистиң Төрөөн чуртувустуң күчү-шыдалдынын эң чугула үндөзичериниң бирээзи болур.

«... ССРЭ-ниң улустарының аразында найыралы болза, улуг болгаш шынгыны чаалап алышкын. Чүгө дээрге, ол найырал бар болганда бистиң чурттуң улустары хостуг болгаш тийлентирбес болур» деп эш Сталин өөредип турар.

Бистиң Төрөөн чуртувустуң чаагай чоруунуң болгаш чечектелишкениниң дугайында, күш-ажылды бүгү хемчеглер-биле чингедир болгаш совет кижилериниң амьдыралы экижидериниң дугайында коммунистг партияны, совет чазактын, эш Сталинның могаг-лылаг чок сагыш салышкыны коммунизмниң улуг туудуларын боттандырып турарындан тодаргай-биле көстүп турар. Волга, Дон, Днепр болгаш Аму-Дарья хемнерде тургустунуп турар канчаар-даа аажок улуг туудушкун ажылдары болза, Россия федерациязының, Украинаның, Туркменияның, Узбекстанының, бүгү-ле совет республикаларның улус ажыл-агыйының улам ынай күчүлүг көдүрүлүшкүнүгө улуг ужура-дузалыг. Бистиң чурттуң бүгү улустары коммунизмниң туудуларын боттарының чугула херээ деп санагышаан, улам-на өзүп турар дузаны берип турар.

Бүдүрүлгө планын бүгү-ле көргүзүлгө талазы-биле ай санында, квартал санында долдур болгаш ажыр күүседириниң долу аргалары республика, область, хоорай, бүдүрүлгө бүрүзүндө бар. Ол аргалары ажылгаары, ажылда бар чептериниң узуткаары, планын үлегерлиг күүседиринче чонну дөңнээри — партия, совет, ажыл-агый болгаш профэвилелдериниң организаацияларының дорт хүлээлгези.

Ленин — Сталинның партиязынга удурутурган совет улус коммунизм тургузуушкунуңга, боттарының ынак Төрөөн чуртугу — тайбының болгаш улустарының найыралының тийлентирбес чөлөңгичиниң күчү-шыдалын улам быжыгыларынга чаа чедишкннерни 1952 чылда чедиң алыр деп долу шийтирилгилер.

(«Правданың муруну чүүлүндөн».)

РСФСР-ниң улус ажыл-агый күрүне планының 1951 чылдагы күүселделериниң түннелдериниң дугайында РСФСР-ниң Статистика Эргелелиниң дыңнады

1951 чылда РСФСР-ниң республика болгаш чурт үлетпүрүн, көдээ ажыл-агыйының болгаш транспорттуң хөгжүлдөзүн, капитал туудушкунуң, бараан саарылгазының калбарышкынын болгаш чоннуң материалдыг болгаш культурулуг деннелиниң бедээнин моон адаанда саннар көргүзүп турар:

1951 чылда нийти продукция бүдүрүп үлдүрериниң чыл планын РСФСР-ниң республика болгаш чурт үлетпүрү 104 хуу күүсеткен. Үлетпүрүнүң нийти продукция бүдүрүп үлдүрериниң чыл планын тус-тус министрстволар болгаш ведомстволар мынчаар күүсеткен.

1951 чылда чыл планының хузуу	
РСФСР-ниң Чурт үлетпүрүнүң Министрствозу	107
РСФСР-ниң Туудуг материалдарының үлетпүрүнүң Министрствозу	104
РСФСР-ниң Ыяш үлетпүрүнүң Министрствозу	100,1
РСФСР-ниң Чурттуң одалга үлетпүрүнүң Министрствозу	107
РСФСР-ниң Чинк үлетпүрүнүң Министрствозу	102
РСФСР-ниң Аъш-чөм үлетпүрүнүң Министрствозу	105
РСФСР-ниң Эът болгаш сүт үлетпүрүнүң Министрствозу	100,3
РСФСР-ниң Балык үлетпүрүнүң Министрствозу	93
РСФСР-ниң Автомобиль транспортунуң Министрствозунуң үлетпүрү бүдүрүлгелери	103
РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң чанында полиграфия үлетпүрүнүң, парлалга болгаш ном садымын херектериниң талазы-биле Эргелелдин үлетпүрү бүдүрүлгелери	109
РСФСР-ниң Кадык камгалал Министрствозунуң үлетпүрү бүдүрүлгелери	106
РСФСР-ниң Тывыш кооперациязының Чөвүлели	108
РСФСР-ниң Ыяш-тывыш кооперациязының Чөвүлели	102
Бүгү-эвилелдин инвалидтер кооперациязының эвилели	111

1951 чылда республика болгаш чурт үлетпүрү кара металлдар прокатын, демир кезер болгаш ыяш чазар станоктары, электромоторларны, электрогенераторларны, центрбежнй насостарны, слесарь-монтаж херекселдерин, ыяш дилер рамаларыны, гараж дериг-херекселерин, газ плиталарын болгаш колонкаларын, хүндүскү чырыктыг лампаларын, оптик-механиктиг херекселдерин, гипс-ти, санитар саваларны бүдүрүп үлдүрериниң планын ажыр күүсеткен. Пландан ажыр калбак херекселдиң барааннарын — хөвөй-саазын болгаш дүк кылыгыг пестерни, даштакы хеп болгаш иштики хеп кылыр трикотаж-пестерни, чымчак дүк аржылыдарны, резин идиктерни, мебельди, чөмөдданын, обойларны, шаниноларны, гармоньларны, баяннарны болгаш аккордеоннары, бижики машиналарын, электрплиталарны, самоварны болгаш хөвөй-саазын, шаажан-фаянс саваларны, столовая бижектерин болгаш серээлерни, балдыларны, демир-үжүк баштары, карандаштарны, конькилерин, урулгар чадаг тергелерин, колбаса болгаш кулинар кылыгыларын, быштакты, макорон болгаш

кондитер кылыгыларын, консерваларны, арагаларны, пивону болгаш чоннуң херектели өске-даа барааннарын дыка хөйну кылып үлдүргөн.

РСФСР-ниң республика болгаш чурт үлетпүрүнүң 1951 чылда үлетпүрү продукциязының шынарын экижидери болгаш ассортиментиниң калбарыгы үргүлчүлөп турган. Нийти продукция бүдүрүп үлдүрериниң чыл планын долдур болгаш ажыр күүсетсе-даа, үлетпүрү продукциязының ассортимент болгаш шынар талазы-биле доктааткан оналгалары республиканың министрстволарының болгаш ведомстволарының чамдыктары күүсетпээн. РСФСР-ниң Чинк үлетпүрүнүң Министрствозу уктарының тус-тус хевирлерин кылып үлдүрериниң талазы-биле оналганы долу эвес күүсеткен. РСФСР-ниң Чурт үлетпүрүнүң Министрствозу ассортиментиде көрдүнгөн шаажан-фаянс болгаш демир савалар бүдүрүп үлдүрериниң талазы-биле оналганы күүсетпээн. РСФСР-ниң Тывыш кооперациязының Чөвүлели болгаш РСФСР-ниң Ыяш-тывыш кооперациязының Чөвүлели мебельди тус-тус хевирлерин бүдүрүлгө планын күүсетпээн.

Сигей кадырлары	106
Столовая бижектери болгаш серээлери	133
Шой болгаш демир савалар	123
Шаажан болгаш фаянс тавактар	102
Хөвөй-сааз	106
Эът тыртар машиналар	111
Чадаг-тергелер	127
Эът	106
Колбаса кылыгылары	114
Балык	116
Мал саржаа	103
Сүт болгаш сүт продуктулары	150
Быштак	143
Кондитер кылыгылары	118
Макарон кылыгылары	113
Виноград арагазы	109
Кат-чимис арагазы	121
Пиво	115
Дрожжтар	124
Натуральдыг шай	133
Витаминер	161
Ажыл-агый саваны	103

1951 чылда РСФСР-ниң республика болгаш чурт үлетпүрүнүң нийти продукциязы 1950 чылдың деннелинде 15 хуу өскөн.

РСФСР-ниң республика болгаш чурт үлетпүрүнүң дериг-херекселдериниң ажылгалы экижээш.

РСФСР-ниң Туудуг материалдарының үлетпүрүнүң Министрствозунуң бүдүрүлгелеринге кызыл болгаш силикаттыг тууйбу бүдүрүп кылырының бүдүрүкчүлүг бедээш. РСФСР-ниң Ыяш үлетпүрүнүң Министрствозунуң бүдүрүлгелериниң, ыяш дилер рамаларының бүдүрүкчүлүг өскөн. РСФСР-ниң Чурттуң одалга үлетпүрүнүң Министрствозунуң бүдүрүлгелериниң хөмүр даш казар машиналарының бүдүрүкчүлүг бедээш болгаш күш-ажылдың бүдүрүкчүлүг болгаш торфун шынарын экижидип турар багерно-элеваторжу арга-биле торф тывары улгаткан.

РСФСР-ниң Чинк үлетпүрүнүң Министрствозунуң бүдүрүлгелериниң хөвөй-саазын болгаш дүк кылыр бүдүрүлгелеринге пөс-таавы станоктарының бүдүрүкчүлүгү 1950 чылдан ажык болган.

Хандырылганың күрүне планын өзугаар чиг-эпти, материалдарны, оттулар чүүлду, электри энергиязын болгаш дериг-херекселдерни 1951 чылда РСФСР-ниң республика болгаш чурт ажыл-агыйы 1950 чылга бодаарга дыка хөйну алган.

1951 чылда РСФСР-ниң республика болгаш чурт үлетпүрүнүң продукция бүрүзүңгө чиг-эптин, материалдарын, оттулар чүүлдү болгаш электри энергиязынын чарыгалды 1950 чылдың деннелинде кудулаан.

Социалистг чер ажылын болгаш нийтиниң мал ажылын хөгжүлгө талазы-биле, а ол ышкаш колхозтарны организаас, ажыл-агый талазы-биле быжыгыларынга РСФСР-ниң көдээ ажыл-агыйы 1951 чылда чаа-чаа чедишкннерни чедиң алган.

Бүгү культуларарының тарылга шөлү 1950 чылга дөңнээрге, 1951 чылда 5,7 миллион гектар өскөн. Оон-биле кады хөвөй, чигир сөксөзү, тарымал тоорук болгаш өске-даа техниктиг культуларарының тарылга шөлү улгаткан. Хөй болгаш чангыс чылда үнер снгенериниң, дазыл чөмиштиг мал чөмөриниң болгаш силос культуларарының тарылга шөлдери дыка калбарган.

1952 чылдың дүжүдүңгө күзүн тарыры культуларарының тарылгазының планын колхозтар болгаш РСФСР-ниң Совхозтар Министрствозунуң совхозтары күүсеткен. 1952 чылдың часкы тарылгазынга андарган черин хемчээли, 1950 чылдың күзүндө андартылган черден 5 миллион гектар хөй болган.

1951 чылда РСФСР-ниң көдээ ажыл-агыйынага тракторлар, комбайннар, кожулга херекселдери болгаш көдээ ажыл-агыйының өске-даа машиналарын, а ол ышкаш чүкүк автомобильдериниң паркы улгаткан болгаш чаартыган. Бо чорук болза, көдээ ажыл-агыйының кол-кол ажылдарының механизациязының деннели улам бедидер арганы берген. Машина-трактор станциялары колхозтарга көдээ ажыл-агый ажылдары 1951 чылда, 1950 чылдагызындан 19 хуу ажыр күүсеткен. Амгы үедө колхозтарда бүгү хову ажылдарының үштүн ийн кезинден хөйну машина-трактор станциялары күүседип турар. Бүгү чер андарып

IV.

РСФСР-ниң Автомобиль транспортун Министрствозунуң автомобиль транспортуң чүкү саарылгазы 1950 чылга дөңнээрге, 1951 чылда 18 хуу улгаткан. Чүкү сөөртүлгезиниң планы 1951 чылда күүсеткен. Автобустар-биле пассажирлер дажыглаашкыны 1950 чыл-биле дөңнээрге, 1951 чылда 29 хуу улгаткан, оон-биле херекелештир доктаамал шугумнарның автобустары-биле хоорайлар аразына пассажирлер дажыглаашкыны дыка улгаткан.

Биче хөмөри транспортка ажылгаар талазы-биле РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң чанында чүкү саарылгазы 1950 чыл-биле дөңнээрге 1951 чылда 15 хуу улгаткан, а чүкү сөөртүлгези 23 хуу улгаткан.

1951 чылда республикага болгаш чер-черге ужура-дузалыг оруктарны болгаш көвүрүлгелерин капитал септелгезин 1950 чылдагызындан бүдүн чартык катап хөйну кылган. Ынчалза-даа оруктар септелгезиниң планы РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң чанында оруктуң кол эргелели чедиң күүсетпээн.

Чурттаар бажыннар, коммунал болгаш культура-амьдырал черлериниң туудуун талазы-биле РСФСР-ге 1951 чылда улуг программа бот-

а бүдүрүлгениң дыка хөй адыралына база план нормазының деннелинде кудулаан.

РСФСР-ниң Коммунал ажыл-агый Министрствозунуң электри станцияларына электри энергиязын ажылдап үлдүреринге оттулар чүүлдүң бот деннизи кудулаан.

1951 чылда көрдүнгөн үлетпүр продукциязының бот-өртөөнүн чингелдизи ажыр күүсетинген. Чиг-эт болгаш материалдар өртөктериниң чингелдизинде камналганы санаваска 1951 чылда РСФСР-ниң республика болгаш тус-тус черлерде эргелелди күрүне үлетпүрүнүң продукциязынын бот-өртөөнүн чингелдизи 1950 чылдың деннелинде 4 хуу хире ашкан.

III

газы болгаш тарылганың дөрттүн үш кезин механизастатыган. Колхозтарда тараа культуларарының бүгү шөлүңү 68 хуузуң 1951 чылда комбайннар-биле ажаап алган. Совхозтарда көдээ ажыл-агыйың кол ажылдары барык долузу-биле механизастатыган.

Тараа арылганынга, мал чөми белеткээринге, суг хандырылгазынга, инек саарына, хөй кыргырынга электри күжүн ажылдап турар колхозтарның саны дыка көвүдээш.

1951 чылда колхозтарда болгаш совхозтарда малдың баш саны өсүп-пушаан турган. Колхозтарның, совхозтарның нийтинин мал ажылы малдың нийти баш санының улуг нурузуу аларган.

1951 чылда колхозтарда нийтинин малдың баш саны өскөн: мыйыстыг бола малдың баш саны 10 хуу өскөн, оон иштинде инектериниң 10 хуу, хаваннарын баш саны 25 хуу, хөй, өшкүнүч — 16 хуу, чыгы малды — 10 хуу өскөн. Колхозтарда куштарның баш саны бүдүн чартык катап өскөн.

Эрткен чылда РСФСР-ниң Совхозтар Министрствозунуң совхозтарында мыйыстыг бола малдың баш саны 13 хуу, оон иштинде инектериниң — 15 хуу өскөн, хаваннарын баш саны 16 хуу, хөй, өшкүнүч — 24 хуу болгаш чыгы малды — 13 хуу өскөн. Совхозтарда куштарның баш саны 21 хуу өскөн.

Колхозтар, машина-трактор станциялары, болгаш ыяш камгалалының станциялары, а ол ышкаш РСФСР-ниң европа кезяниин хову болгаш ыяштыг хову районнарының совхозтары 1951 чылда 535 муң гектар черге хову камгалалынын ыяш олуртуушкунун болгаш тарылгазын чуртукан.

IV.

РСФСР-ниң Автомобиль транспортун Министрствозунуң автомобиль транспортуң чүкү саарылгазы 1950 чылга дөңнээрге, 1951 чылда 18 хуу улгаткан. Чүкү сөөртүлгезиниң планы 1951 чылда күүсеткен. Автобустар-биле пассажирлер дажыглаашкыны 1950 чыл-биле дөңнээрге, 1951 чылда 29 хуу улгаткан, оон-биле херекелештир доктаамал шугумнарның автобустары-биле хоорайлар аразына пассажирлер дажыглаашкыны дыка улгаткан.

Биче хөмөри транспортка ажылгаар талазы-биле РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң чанында чүкү саарылгазы 1950 чыл-биле дөңнээрге 1951 чылда 15 хуу улгаткан, а чүкү сөөртүлгези 23 хуу улгаткан.

1951 чылда республикага болгаш чер-черге ужура-дузалыг оруктарны болгаш көвүрүлгелерин капитал септелгезин 1950 чылдагызындан бүдүн чартык катап хөйну кылган. Ынчалза-даа оруктар септелгезиниң планы РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң чанында оруктуң кол эргелели чедиң күүсетпээн.

Чурттаар бажыннар, коммунал болгаш культура-амьдырал черлериниң туудуун талазы-биле РСФСР-ге 1951 чылда улуг программа бот-

VI.

чыштыр чоңга деннөвир өртөк-биле 1950 чылдындан 15 хуу хөй барааннары саткан. Оон-биле кады эпти, колбаса кылыгыларын, балык продуктуларын, сүт саржаан болгаш унун узун, сүт болгаш сүттен кылган чөмөри, чуургалары, чигирни, кондитер кылыгыларын, шайны, катимисти, хөвөй-саазын кылыгыг (Уланчызы 2-ги арында).

ПОЛИТШКОЛАЛАРНЫҢ ПРОПАГАНДИСТЕРИНГЕ ДУЗАЛАМЧЫ

Бистиң эчис сорулгавыс — коммунизм

Кичээлдиң сорулгавы. Теманың материалдарын өөрөгөнниң түнелинде дыңнакчылар болза, коммунистг нийтиледдиң кол чүүлдер коммунизмниң адакы чадазында үстүкү чадазынче шилчириңиң оруктарын, коммунистг нийтиледди тургузарының кол чепсээ болур социалистг күрүнениң жүрү-дузаны, коммунистг партиянык удуртулганын адаа-биле совет улустун коммунизмниң тиңелгезинче идегелдиң бурунгаар чоруп ораы, оон организаакчы болгаш мобилизаакчы улуг ролун тайылбырлап билип алыр ужурулуг.

Бо теманың талазы-биле кичээлдер болза, ССРЭ-ге коммунизм тургузушкунун дугайында улуг Сталинниң баш суругаар көргөни генийлиг айтышкычтарында канчаар боттанып турарың дыңнакчыларга көргүзөр ужурулуг.

Өөредилге шагың хуваары. «Бистиң эчис сорулгавыс — коммунизм» деп теманы өөрөгөңиң 10 шактарны берип турар. Ол шактары мынчаар хуваары ажыктыг:

- 1. Коммунизм деп чүл 2 шак.
2. Социализм коммунизмче шилчириңиң оруктары — 4 шак
3. Ленини — Сталинни партиязы совет улусту коммунизмче чорудуп орап — 4 шак.

Пропагандист чугаазы. «Коммунизм деп чүл» деп теманың бирги бөлүүнүң талазы-биле чугааны мындыг чижектег планга тургузарың сумелээр:

- 1. Коммунистг нийтиледди социализм болгаш коммунизм деп ийи чадалары.
2. Социализм биле коммунизмниң нийти чүүлдери.
3. Социализм биле коммунизмниң ылгалар чүүлдери.
4. Бистиң чуртувуска коммунизмниң тургустунуп болурунун аргалары.

Чугаага белеткенип турар үезинде пропагандист болза, В. И. Ленинниң «Күрүнө болгаш революция», «Аныктыр Эвилелиңиң сорулгалары» деп ажалдары, И. В. Сталинниң «Бирги америк ажалчынар төлөөри-биле бесед» деп ажалын, ВКП(б) ТК-ның ажалының дугайында партиянык XVIII съездинде И. В. Сталинниң отчёттук илеткери өөрөнип алыр ужурулуг. Чугаанын эгелээр, пропагандист болза, большевиктер партиязы коммунистг нийтиледди тургузар бодунуң сорулгавы салган деп чугаалаар. Кижиги төрөгөтениң эң ийи угаанын-гыларын чүс-чүс чылдарда коммунизм дугайың бодап чораяны ам бистиң совет чуртта хун-бүрүнүң амдыралы апарган.

Маркстың, Энгельстың, Лениниң, Сталинниң ажалдарында чогаатылган коммунизм тургузушкунуң улуг планнарын кижиги төрөгөтениң төөгүзүндө совет улус бир-ле дугаар амдырал кырынга боттандырып турар. Большевик партиянык удуртулгавы-биле улуг Сталинниң башталгавы-биле совет кижилер социализмни чедишкениң тургускан болгаш ам коммунизмниң материал-техниктег суурун чедишкениң тургузуп турарлар.

Пропагандист чугаазыңа коммунистг нийтиледди ийи чадаларыңа характеристиказыңе кол кичээлге салыр. Чагыс ол-ла нийтиледди эконом формациязыңа адакы чадазы социализм, а үстүкү чадазы коммунизм болур деп ол тайылбырлаар.

Социализм биле коммунизм чагыс нийти үндениң болур. Социализмге-даа, коммунизмге-лаа бүдүрүлгениң багажа-чепсээне нийтинчү өңүзү тергилдеп турар. Социализмде-ула, коммунизмде-лаа мөлчүткөнер болгаш мөлчүкүлөр чок, национал дарлал чок, улустарың хосталгавы, ден эргелери, найралы тергилдеп турар. Чаа нийтиледдиң бирги-даа, ийги-даа чадаларында улус ажал-агыгы кризистерни болгаш ажал-чактанар чорукту билбес, план өзүгээр хөгжүүр. Социализмге болгаш коммунизмге нийти чүве болза, бүгү кижилер шыдаар хирези-биле ажалдаар ден хүлээлге болур.

Социализм үезинде нийтилед болза, ажалчынарның, тараачынарның болгаш совет нийтиледдиңиң быгыг эвилелиңе болгаш найралдык кады ажалдажылгавыңа үлээлдеп хөгжүүр. Социалистг нийтиледдиң экономүг үндениңиң болза, бүдүрүлгениң багажа-чепсээне нийтинчү социалистг өңүзү туруп турары болур. Социализмге: «Кижиги бүрдөн шыдаар хирезин көрүп алыр, кижиги бүргө ажалдаан хирезин көрүп бээр» деп принципке үндээлээр. Күш-ажылдык хемчээнеге болгаш хергелдиң хемчээнегине шыгыг контролду боттандырып турар.

Социализмниң экономүг үндениң болуп турар нийтинчү өңүзү социализм үезинде ийи формаларда ам-даа туруп турар, өңүңүн ийи формалары туруп турарының хараазы-биле ажалчың ады-биле тараачынарның аразында чамдык ылгалдар ам-даа узукатынмаан дээринче дыңнакчыларны кичээлгеиң пропагандист угландыраар. Социализм үезинде хоорай биле көдөңнү аразында, угаан ажылы биле күш-ажылды аразында удурланышкыктың дазылың тура тырткан болза-даа, олар ам-даа тыюлуга чедир ажып тиңелтиэмиз.

Оон соонда пропагандист болза, коммунизмниң кол чүүлдериңиң тодаргайлаарыңе кирер. Коммунизм — нийтиледди хөгжүлдениң үстүкү чадазы-дыр деп пропагандист чугаалаар. Коммунистг нийтиледдиң экономүг үндениң болза, бүдүрүлгениң багажа-чепсээне, хергезинге чагыс-аай, бүгү улустуң өңүзүнүң туруп турары болур. Коммунистг нийтиледди ажалдар болгаш ады ылгалдары турбас. План өзүгээр организаастагың улус ажал-агыгың, үлөтүрдө болгаш көдээ ажал-агыда бектик техникага үндээлтиңген турар. Хоорай биле көдөңнү, күш-ажыл биле угаан ажылың аразында удурланышкык чорук кезээде турбас кылдар коммунизм үезинде чидер. Коммунистг нийтиледди үезинде продукттарны элбениңиң түнелинде: «кижиги бүрдөн шыдаар хирезин көрүп алыр, кижиги бүргө хергелден хирезин көрүп бээр» деп принципти боттандырган турар апаар. Коммунизм үезинде күш-ажыл чүгө амдыралың чепсээ эвес, а кижиниң амдыралың бир дугаар хергелди апаар. Эки-туранык күш-ажылы нийтиледди чаңыл апаар болгаш нийти ажал-агыда ажал — бүгү-нийтинчү херээ апаар.

Коммунистг нийтиледди үезинде культура болгаш эртем канчаар-даа аажок чечектелишкениңе чедер. Коммунизмниң кол онза чүүлдериңиң дугайында чугаага пропагандист болза, социализмден коммунизмге чортуу шилчириңиң оруунда кирген бистиң чуртувустун бүдүрүлгелеринде мырнай эң чаа техниканы тургузуп турар болгаш калбаа-биле непередиң турар деп көргүзөр. Социалистг үлөтүрүң бүгү талагың хөгжүлдеси болза, экономүг кол сорулганы шилчириңиң — чонун кижиги саныңа үлөтүрү бүдүрүлгениң талазы-биле кол-кол капиталистг чурттарың чедер болгаш эртер сорулганы шилчириңиң таарымчалыг байдалды тургузуп турар.

Продуктуң элбекшилиңи тургузарыңа көдээ ажал-агыгың күчүлүг хөгжүлдеси, үнүш-дүжүттүң бедиишкини, социалистг мал ажылыңың бүгү хемчег-биле хөгжүлдеси негетинип турар. Манаа көдээ ажал-агыда техниканың ролунуң дугайың, мурнакчы эртемниң чедишкениңиң дугайың, бойдушту чаартырыңың сталинчы улуг планыңың дугайың, коммунизмниң улуг туудуларыңың дугайың чугаалааза чогуур.

Бистиң чуртка коммунизмни тургузарыңа совет күрүнениң ролун чугаага онза демделгезе чогуур. Коммунизм тургузушкунуң кол чепсээ совет күрүнө болур. Социализмниң болгаш коммунизмниң тиңелгези дээр ажалчың аңгыңың демселениң бүгү дүргүзүндө ол эргежок чугула күрүнө дугайында ленинчи теорияны сайыратпышаан, эш Сталин болза, бир эс капиталистг хүрээлээшкин хевээр туруп турар болза, коммунизм үезинде күрүнө база-ла хевээр артар деп генийлиг түңилге келген. Чүгө капиталистг хүрээлээшкинниң чок кылганы-биле кады күрүнениң эргежок чугулазы ам дүжөр.

«Кижиги бүрдөн шыдаар хирезин көрүп алыр, кижиги бүргө хергелден хирезин көрүп бээр» деп коммунизмниң кол принципиниң дугайың дыңнакчылар беседга чугаалаар. Коммунизм дээрге, анаа-ла дештириле эвес-тир, чүгө күш-ажылдык бүдүрүлгүлүүнү бүгү хемчег-биле бедикеш — материалдык чаагайдылганың элбекшилиңи тургузарыңа чедир ап болур болгаш оон-биле социализмден коммунизмге шилчириңи хандыраар деп чүвени дыңнакчылар бо орта билип алыры чугула.

«Социализмден коммунизмге шилчириңиң оруктары» деп теманың ийги бөлүүнү ийи кичээлдерге өөрөгөңиң сумелээр. Бирги кичээлге социализмден коммунизмге шилчириңиң характеричи чортуу байдалыңың дугайында айтырыгы өөрөгөңиң болгаш ССРЭ-ниң экономүг кол сорулгавыңың дыңнакчыларны таныштыры

тулчушкуннарга шылгатылган большевиктер партиязы, бүгү чурттарның ажалчы чонунуң генийлиг баштыңчызы болгаш башкызы эш Сталин совет улустуң демселени удуртуп турар. Бистиң чуртка социализмниң тиңелгезиниң түнелинде совет нийтиледдиң мораль-политиктег чагыс эви, ССРЭ-ниң удуртарыңың эп-найралы, совет патриотизм шыкш совет нийтиледдиң шак мындыг күчүлүг шимчедикчи күштери калбарган. Бистиң чуртувус канчаар-даа аажок хей материал курлавырлардык болгаш бойдуш байлактарык болуп турар. Ыччангаш бистиң чуртка коммунизмниң үстүкү чадазы тургузарыңа бүгү эргежок чугула байдалдар бар болуп турар.

Коммунизмниң тиңелгезиниң дугайында айтырыг иштики талазында аңгыда база даштыкы, бүгү делегей талагы болуп турарың пропагандист айтыр. Ол талазы чүл дээрге болза, капиталистг чурттарың ССРЭ-же халдаарыңың айымы соксавайн үргүлчүлөп турары болур. Пропагандист болза, америк-аңгли империалисттерниң бистиң Төрөн чуртувуска болгаш улус демократияның чурттарыңа удур дайынның калчалыг белеткелчи чорудуп турарыңа дугайында бүгү делегей амдыралыңа фактыларны көргүзөр. Ыччангаш совет кижилер революстуг серемчиледи бүгү хемчег-биле бедикеш, совет күрүнени күчү-шыдалың могаг-шылаг чок быгытлаар ужурулуг.

Чугаа чоруп турда пропагандист болза, политшколаларга көргүзүлү өөредилге херекселериниң Альбомуңуң 74 арнын ажыглаар.

Пропагандист болза, С. Бабаевскийниң «Чер кырында чырык» болгаш М. Стельмахтың «улуг төрөл» деп чогаалдарында чамдык чижектерни көргүзүп болур, социализмниң тиңелгелери, коммунизмни тургузуп турар совет кижилерниң маадрылыг күш-ажылы ол чогаалдарда тодаргай көскү илеретинген.

Бот-кичээл ажалыңа онаалга. «Коммунизм деп чүл» деп теманың бирги бөлүүн (өөредилге номуңуң II үндүргениң 185—187 арынаар) номчурун дыңнакчыларга пропагандист сумелээр.

Беседга айтырылар. «Коммунизм деп чүл» деп бөлүктүң талазы-биле беседга мындыг чижектег айтырылдары чугаалажыры ажыктыг:

- 1. Социализм болгаш коммунизмниң нийти чүүлдери кандыгы?
2. Социализм биле коммунизмниң аразында ылгалы чогуң чүдөл?
3. Бистиң чуртка коммунизм тургузушкунуң даштыкы болгаш иштики байдалдары кандыгы?
4. Коммунистг нийтиледди тургузарыңа Совет күрүнениң ролу кандыгы?

Социализм болгаш коммунизм дугайында ленинчи-сталинчы өөредилге номуңда тайылбырлаан. Ол байдалдарың шигээдиң алганың дыңнакчылар беседга көргүскен турары, оларны бистиң чуртка коммунистг тургузушкуну боттушын байдалы-биле холбаштырган турарың кончуктуула. «Кижиги бүрдөн шыдаар хирезин көрүп алыр, кижиги бүргө ажалдаан хирезин көрүп бээр» деп социализмниң кол принципиниң алыс узказың дыңнакчылар беседга тодаргай билген турарың пропагандист чедип алыр.

«Социализмниң принципи бүдүрүкчү күштерини хөгжүлдениңе канчаар-даа аажок улуг ажал-дузалыг, чүгө дээрге, ол принцип нийтиледдиң күш-ажылыңа ажал кылып шыдаар кижиги бүрдүнүң иделкейлиг кижирин хүлээдиңиң турар болгаш күш-ажылдык бүдүрүкчүлүүн бедикеш, бүдүрүлгени сайырадыры кижиги бүрдүнүң материалдык эрге-ажок сонуургалың тургузарың болдуруп турар.

«Кижиги бүрдөн шыдаар хирезин көрүп алыр, кижиги бүргө хергелден хирезин көрүп бээр» деп коммунизмниң кол принципиниң дугайың дыңнакчылар беседга чугаалаар. Коммунизм дээрге, анаа-ла дештириле эвес-тир, чүгө күш-ажылдык бүдүрүкчүлүүнү бүгү хемчег-биле бедикеш — материалдык чаагайдылганың элбекшилиңи тургузарыңа чедир ап болур болгаш оон-биле социализмден коммунизмге шилчириңи хандыраар деп чүвени дыңнакчылар бо орта билип алыры чугула.

«Социализмден коммунизмге шилчириңиң оруктары» деп теманың ийги бөлүүнү ийи кичээлдерге өөрөгөңиң сумелээр. Бирги кичээлге социализмден коммунизмге шилчириңиң характеричи чортуу байдалыңың дугайында айтырыгы өөрөгөңиң болгаш ССРЭ-ниң экономүг кол сорулгавыңың дыңнакчыларны таныштыры

чугула. Ийги кичээлди социалистг өңүңүн быгытлаар болгаш хөгжүдөр, хоорай биле көдөңнү аразыңа турган удурланышкыкты, угаан ажылы биле күш-ажылды аразында удурланышкыкты узуткаар дугайында айтырыга чорутса чогуур.

Пропагандист чугаазы. «Социализмден коммунизмге шилчириңиң оруктары» деп бөлүктүң бирги кезээниң талазы-биле пропагандист чугаазың мындыг чижектег план-биле чорудуп болур.

- 1. Социализмден коммунизмге шилчириңиң кандыг үндениңе бодунары?
2. Социализмден коммунизмге шилчириңиң үезинде совет экономиканы хөгжүлдениң темпелери.
3. Социализмден коммунизмге чортуу шилчириңиң үезинде кижилерниң меделелинде капитализмниң артыңчылары-биле демисел.
4. ССРЭ-ниң экономика талазы-биле кол сорулгавы.
5. Эш Сталин коммунистг нийтиледдиң материал-бүдүрүлгелиг суурун тургузар дугайында.
6. Чаа үлөтүр тудуу.
7. Бүдүрүлгени механизастаары болгаш автоматтаастаары, база күш-ажылдык бүдүрүкчүлүү улам ынай бедикери.
8. Социалистг чарыш болгаш стахановчу шимчээшкин — коммунизм тургузушкунуң кол методу.
9. Коммунизмниң материал-бүдүрүлгелиг суурун тургузарыңа бойдушту чаартырыңың сталинчы планың болгаш сталинчы улуг туудуларың ролу.

Чугаага белеткенип турар үезе пропагандист болза, партиянык XVIII съездинде ВКП(б) ТК-ның ажалыңың дугайында эш Сталинниң отчёттук илеткелди, стахановчуларнык бир дугаар Бүгү-эвилде чөвүлө хурааны И. В. Сталинниң чугаазың өөрөнип алыр (Ленинниң айтырылдары, II үндүргени).

«Коммунизм деп чүл» деп бөлүктүң талазы-биле өөрөнип эрткен материалды сагыңдарыңа чугааны пропагандист эгелээр болгаш коммунизмниң үстүкү чадазы оон адакы чадазы — социализмден өзүп үнериң демделгээр. Социализм коммунизмге чайлаш чокка чортуу өзүп кирер ужурулуг, оон чугула: «кижиги бүрдөн шыдаар хирезин көрүп алыр, кижиги бүргө хергелден хирезин көрүп бээр деп лозунг турар» деп Ленин бижээ, (В. И. Ленин, Чогаалдар, том 24, арн 62).

Социализмден коммунизмге шилчириңе революцияны эргежок чугулазы дүжөр алаар, а шилчиге боду чортуу характерлик болур. Коммунизм тургузушкуну дээр демиселге удуртукчу болгаш башкарыкчы күш болур большевиктер партиязының ролун пропагандист онзаап демделгээр. Большевиктер партиязы бистиң чуртка коммунистг тургузушкунуң бүгү херезиң удуртуп турар. Партия болза, маадрылыг күш-ажылче совет кижилерин сорул киирип турар, массаларны марксизм-ленинизмниң өзүзүңа, коммунизмниң өзүзүңа кижиздилип турар. Большевик партиянык шыгарангай политиказы болза, совет нийтиледдиң амдыралчы үндениң болур. Улуг Сталинниң башталгавы-биле совет улус бурунгаар, коммунизмге идегелди чоруп ораар.

Социализмден коммунизмге шилчири социализмниң турштарыңың оон ынай хөгжүлдениң болгаш быгытланышыңың үндениңе болдунар. Ажал-агыгың социалистг системаның канчаар-даа аажок артык чортуу бүдүрүлгени болгаш культуранык көстүп көрбөзү дүргөн хөгжүлдеси, массаларны чаагай чорунуң деңгелин хандырып турар.

Бистиң чуртувустуң социализмден коммунизмге чортуу шилчириңиң улус ажал-агыгың бүгү хөгжүлдениң капиталистг ажал-агыг системасы четинип шыдагыңмас бедик темпелер-биле үдөтүлүп турар. Чижээлээрге, бистиң үлөтүрүлүсүң хөгжүлдениң темпелериң өсөлү чээрби чылдарың дүргүзүндө — 1929 чылдан 1949 чылга чедир — капитализмниң кол чурту болур АКШ-тың үлөтүрүңүң хөгжүлдениң темпелери-биле деңгезге 10 катап ажал.

Социализмден коммунизмге шилчириңиң ала чыгаар эвес, а кижилерниң меделелинде капитализмниң артыңчылары-биле демиселди, чаа чүүлдер биле эрп чүүлдерниң, өлүп турар чүүлдер биле өзүп турар чүүлдерниң аразында демиселдиң байдалдарыңа эрпип турар болгаш эртер-даа, Ол демиселге большевикчи шүгүмчүлөк болгаш бот-шүгүмчүлөк шилчириңиң ролду ойнап турар, шүгүмчүлөк кижилерниң меделелинде капитализмниң артыңчыларын узуткаарыңа, ажалда шыкыңдырыларыңа база четпестерни тып илередиңге ажалчы чоңга дузалап, оон-биле

коммунизмге бурунгаар шимчээшкини дүргелдеп турар.

Коммунизмниң адакы чадазында үстүкү-чадазынче чортуу шилчириңиң чедишкениң болуруңа совет күрүнени бүгү хемчег-биле быгытлаары негетинип турар.

Социализмден коммунизмге шилчириңге эргежок чугула эконом талазы-биле белеткелдер болза, ССРЭ-ниң экономика талазы-биле сорулгавың: эң сайзырангай капиталистг чурттарың экономика талазы-биле, тодаргайлаарга, чонун кижиги бажыңың саныңа үлөтүрү бүдүрүлдениң хемчеглериңиң талазы-биле алырга четкеш эртерин шилтирлээр биле ам тургустунар. Ол сорулганы шилтирлээни-биле коммунизмниң үстүкү чадазыңа, азы «кижиги бүрдөн шыдаар хирезин көрүп алыр, кижиги бүргө хергелден хирезин көрүп бээр» деп принципти боттандыраарыңа эргежок чугула продуктуларың элбекшилиңи бистиң Төрөн чуртка хандыраар деп эш Сталин айтып турар.

Коммунизмниң материал-бүдүрүлгө талазы-биле суурун тургузарыңа шилтирлиг байдал болза, 1946 чылдың февраль 9-та Москва хоорайың Сталинский соңгуда округунуң соңгукчуларыңың мурнуңа эш Сталинниң чугаазыңа ийип үндүргени, канчаар-даа аажок улуг экономика талазы-биле программаңы чедишкениң боттандыраары болур деп пропагандист айтыр.

Чуртка продуктуларың элбекшилиңи тургузарда бүдүрүкчү күштерниң хөгжүлдениң бедик деңгели: социалистг үлөтүрүң, транспорттук болгаш көдээ ажал-агыгың үзүктөл чок үндениң, бистиң каарларыңың мергежилниң өзүлдениң үндээлээр, нийтинчү күш-ажылың бүдүрүкчүлүү бедикери, бүдүрүлгени организаастаары, чаа техниканы сайызырангай ажылаарың хандыраар херек. «Бисте күш-ажылдык бүдүрүкчүлүү улам-на бедик болган тудум, бисте бүдүрүлгениң техникызы улам-на сайзырап турар, ыччангаш экономика талазы-биле чугула сорулганы улам-на дүргөн күсседи болур» (И. В. Сталин, Ленинниң айтырылдары, II үндүргениңиң тыва дылда чоулгавы арн 619).

Болбаазырангай мурнакчы күчүлү болгаш совет техниканы ажыглаш, күш-ажылдык бедик бүдүрүкчүлүүнү үлөгерин көргүзүп турар, үлөтүрүң болгаш көдээ ажал-агыгың мурнакчы стахановчуларың чедишкениңиң чижектери-биле ол байдалды тодаргай көргүссө чогуур.

Коммунизм дээр демиселге социалистг чарыш болгаш оон дээди хевир — стахановчу шимчээшкин кандыг улуг ужур-дузалыг дээрзин пропагандист тайылбырлаар. Социалистг чарыш — коммунизм тургузушкунуң кол методу болур. Үлөтүрдө ажалдап турар барык бүгү ажалчынар социалистг чарышта киирип турар дээр шак ол факт болза, совет кижилерниң массалык күш-ажылчы маадрылыг чоруну херчилеп турар. Стахановчуларың хүрээлени үзүктөл чок өзүп турар. 1945 чылдан 1949 чылга чедир күш-ажылчы шыгарангай чедишкениңиң дээр 510 муң ажык кижиги ССРЭ-ниң медалы-биле болгаш орденнери-биле шаңнатканар, 4800 кижиги Социалистг Күш-ажылдык Маадры деп атты болгаш 2540 кижиги Сталинчы шаңналдык лауреаттары деп аттарны чаалап алганар.

1951 чылда ийи муң ажык стахановчулар болгаш инженер-техниктег ажалдакчыларга база катап Сталинчы шаңналдык лауреаттары деп атты тыыскан.

Бүдүрүлгени мурнакчыларың болгаш чаарткычыларың дүргүлгөүзүң калбак непередири — күрүнениң чугула улуг херээ болур. Коммунизмниң материал-бүдүрүлгө суурун тургузарыңа сталинчы улуг туудуларың ролун, ССРЭ-ниң экономүг кол сорулгавыңың уткашынарын көргүспүшаан, пропагандист чугаа чоруп турда политшколаларга көргүзүлүг өөредилге херекселерини Альбомуңуң 75 болгаш 76 арынарны ажыглаар.

Бот-кичээл ажалыңа онаалга. «Социализмден коммунизмге шилчириңиң оруктары» деп бөлүктүң бирги кезээни (өөредилге номуңуң II үндүргениң 185—187 арынаар) номчурун дыңнакчыларга пропагандист сумелээр.

Беседга айтырылар. «Социализмден коммунизмге шилчириңиң оруктары» деп бөлүктүң бирги кезээниң талазы-биле беседга мындыг чижектег айтырыларың чугаалажыры сумелээр:

- 1. ССРЭ-ниң экономүг кол сорулгавы чүдө болуп турары?
2. Коммунизмниң материал-бүдүрүлгө суурун тургузарыңа бойдушту чаартырыңың сталинчы планыңың

болгаш улуг туудуларың төөгүдүг ужур-дузавы чогуң чүдөл?

3. Коммунизм тиңелгезинге — социалистг чарыштың болгаш оон дээди хевир — стахановчу шимчээшкиниң ужур-дузавы кандыгы?

Беседаның кол сорулгавы болза, социализмден коммунизмге шилчириңиң тодаргайлаашкың байдалың болгаш оруктарың дыңнакчылар эки тайылбырлап билип алган турары болур.

Беседга дыңнакчылар болза, амгы үениң боттуг амдыралыңың чижектеринге социализмден коммунизм канчаар өзүп үнүп келириң көргүзөр, коммунизмниң бышкан кол чүүлдериниң чижектерин айтыр ужурулуг.

Бойдушту чаартырыңың сталинчы планы канчаар боттанып турары, канчаар-даа аажок улуг электро-станцияларың болгаш улуг кандаларың туудуңа бүгү чурт канчаар киирип турарың, ол черинде бүдүрүлгениң, албан чериңиң, колхозтук коллективтери коммунизмниң улуг туудуларыңа чүңү кылганы дыңнакчылар бодуңа тоарадып алырыңа беседга дузалаар.

Социалистг чарыштың, стахановчу шимчээшкиниң дугайында айтырыгы чугаалажып тургаш, дыңнакчылар бодунуң бүдүрүлгениң, колхозунуң, МТС-зиниң, совхозунуң амдыралыңдан оларнык коллектив планы күсседи дээр социалистг чарышка үндээлээр кандык чедишкениңиңиң чедип алганы дээр дугайында, коллективтег стахановчу ажал дээр демиселди канчаар чорудуп турарың дугайында фактылары болгаш чижектерин көргүзөр.

Пропагандист чугаазы. «Социализмден коммунизмге шилчириңиң оруктары» деп бөлүктүң ийги кезээниң талазы-биле чугааны мындыг чижектег планга чорударың сумелээр:

- 1. Күрүнө өңүзүнүң кол чорудуку ролу, ону быгытлаары болгаш хөгжүдери.
2. Кооператив-колхоз өңүзүн улам ынай көвүдери.
3. ССРЭ-де аңгы талазы-биле ылгалдарың узуткаары.
4. Хоорай биле көдөңнү аразыңа турган удурланышкыкты артыңчыларын узуткаары.
5. Угаан ажылы биле күш-ажылды аразыңа удурланышкыкты узуткаары.

Теманың бо бөлүүнүң талазы-биле чугааны социализмден коммунизмге шилчириңиң чорудулазыңың тодаргайлаашкыңыңа пропагандист эгелээр.

Социализмден коммунизмге чортуу шилчириңиң чугула байдалы болза, күрүнениң-даа, кооператив-колхозтук-даа хөй-ниити социалистг өңүзүн бүгү хемчег-биле быгытлаары, улам ынай хөгжүдери болгаш көвүдери болур деп пропагандист дыңнакчыларга тайылбырлаар. Күрүнө өңүзү болза, үлөтүрдө-даа, көдээ ажал-агыда-даа кол чүдү болуп турар. Кооператив-колхоз өңүзүн улам көвүдериңиң үндениң болза, колхозтарны нийтилештирген ажал-агыгын бүгү талаар-биле сайырадыры, көдээ ажал-агы артельдериниң хуваатынмас фондуларың чайгылыш чок өзүлдеси болур.

Колхозчу тургузуну сон ынай улам быгытлаарың сорулгалары көдээ ажал-агы артелиңиң сталинчы Уставың шыңгыгы күсседириң не

Улус демократиясының чурттарында

Румынияның беш чыл планының баштайгы чылының планы

БУХАРЕСТ. 1951 чылда Румын Улус Республиканың улус ажыл-агый хөгжүлдээнин күрүнө планының күүселдээринин түнелдерин дугайында Румынияның Төп статистика өргөлдөөнүн дыйнадын паалап үндүргөн.

Ол дыйнадыда айтып турары болза, республиканың улус ажыл-агый беш чыл планының бири чылында улуттур, транспорт болгаш ажыл-агый хөгжүлдээнге база ажылчы чоннарның материалдык болгаш культурулу денелинин бедилгезинге чаа-чаа чедишкнннерин чедип алган.

Улетпүрүнүң ниити продукция үндүргүзгөнүң чыл планы 104,5 хуу күүсетинген, 1950 чылга бодаарга 28,7 хуу хөй продукцияны бүдүрүп үндүргөн.

Чыл планындан ажыр демир руданың, нефтинин, кам, прокат бүдүргүзгөнүн, электромоторларнын, бус котёлдарынның, иштиги кымышкын моторларынның, токар, хармылдаар болгаш өрүмнээр станоктарын, шарикоподшипниктерин, бараан вагоннарынның, көдээ ажыл-агый машиналарынның, дүк болгаш торгу пестеринин, илдиктерин, чигир кылыгларынның болгаш өске-даа чүдүлдериң дыка хөй санынын чедип алган. Улетпүрүнүң нефть, хөмүр даш болгаш тууг адырларынга хергелээр машиналарын чаа хевирлерин, илчирбелгил тракторларын болгаш комбайннарның бүдүргүзгөнүн шигээлдип алган.

1951 чылдын дургузунда металлургия болгаш улутпүрүнүң өске-даа дыка хөй санын бүдүрүлгелери тургустунган болгаш ажылдагырга кирген. Суг күжү-биле ажылдаар В. И. Ленин аттыг күчүлүг электри ставннзынын, Дунай—Кара далай калдык, 7 ай бурунгаар бири элечкеде ажылдагырга кирген «Дом Скынтейн» деп полиграфия комбинатынын туудуларын талазы-биле ажылдар улам калбарган.

1950 чылга бодаарга эрткен чылы электри энергиязын 17,0 хуу хөйүнү, нефтин 22,1 хуу, хөмүр даштын 19,4 хуу, демир руданы 20,9 хуу, канын 15,7 хуу, прокатын 14,3 хуу хөйүн бүдүрүп үндүргөн.

Бо чедип алган чедишкнннер болза, ажылчы чоннуң күженишкннинин, үлетпүрге улуг капитал са-

мышкынның, а ол ышкаш мурнакчы совет дуржулганы болгаш совет техниканы шигээлдип алганынын ачызында болган деп медээде демделген турар.

Улетпүр продукциязының бот-өртээ 1950 чылдың денелинден деневир өртктерге 365 хуу чигээн.

Эрткен чыл болза, бүдүргүзгөн күш-ажылдарын механизастаарынын калбарышкынның болгаш бүдүргүзгөн күш-ажылын бедидеринге утланган ажылчы чоннарның чогаалдыкы инициативазынын өзүлдээ-биле демделгетинген. Чыл дургузунда ажылчыларынның болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларын кииргени 11 муң чогаалдыкыларын болгаш рационализаторжу саналдарын хүлээп алган.

Капитал салымышкынның хемчээли 1950 чылдын денелинден 30,5 хуу күүсетинген, тууг ажылдарынын хемчээли—42,4 хуу улгаткан.

1951 чылда ажылчыларынның саны 210 муң чедир өскөн. Күш-ажылдың бүдүрүлгүчүлүгү чоруу 10 хуу өскөн. Эрткен чылын көдээ ажыл-агыйнын социалдистг сектору калбарган болгаш быжыккан, мурнакчы совет агротехниканың методтарын ажылдаары калбарган. Тарылга шөгү 1950 чылдын денелинден 130 муң гектар улгаткан. Көдээ ажыл-агый культуураларынның чугула хевирлеринин ниити продукциязы 1950 чылдын денелин элээн ашкан, оон иштинде кызыл-тас—58,7 хуу, кукуруза—29,7 хуу, хөвөң—147 хуу, чигир сөөклары—126 хуу. Чыл дургузунда 50 чаа МТС-терин тургустунган.

Румынияның ажылчы чоннарынның амьдырал болгаш культурулу денелин үзүктөл чок өзүп турар. 1951 чылда национал олча-ажык 1950 чылдын денелинден 132 хуу хөй болган. 1950 чылдан 22,3 хуу хөй улутпүр барааннарын чыл дургузунда чоңга саткан.

1951 чылда санаторийлерге болгаш курорттарга 255 муң кижи дыйштанган, а чайгы лагерлерге 94 муң уругдар боттарының дыйшталгаларын эртирген, ол болза, 1950 чылдан 47 хуу хөй болуп турар.

Бүгү чадаларын шкколаларына 2.136 муң кижи өөрөнгөн.

(СЭТА).

Күрүнениң улус ажыл-агый планының 1951 чылда Словакияда күүселдези

ПРАГА. Словакияның статистика, эргелели күрүнениң улус ажыл-агый планының 1951 чылда Словакияга күүселдезинин дугайында дыйнадыг паалап.

Беш чыл планының үшкү чылында Словакияның индустриализациязы мурунундагызындан-даа дүргөн үргүлчүлөп, көдээ ажыл-агыйда социалдистг сектор калбарып, ажылчы чоннарынның амьдырал болгаш культурулу денелин бедип турган деп дыйнадыкта айтыкан.

Бүгү улутпүрүнүң ниити продукциязы, 1950 чылга деннээрге, 1951 чылда 19,5 хуу өскөн.

Словакияның көдээ ажыл-агыйы улуг чедишкнннерлиг болган: 1951 чылда тараа культууралары планнап турганындан 2,9 хуу хөй алдыган. Малдын баш саны өскөн.

1951 чылда улутпүрге ажылдап турган ажылчылар болгаш албан хаакчыттарынның саны 1950 чылда турганындан 9 хуу хөй болган.

Бүгү чадаларын шкколаларына өөренип турганнарынның саны 1950 чылга деннээрге 1950 чылда дыка хөй болган.

Чонун аш-чемин эргежок чугула хевирлерин-биле хандырылганы 1950 чылга бодаарга 1951 чылда дыка экижээн деп дыйнадыкта демделген турар.

(СЭТА).

Венгрияда Гогольдун хүннери

БУДАПЕШТ. Тайбының бүгү-венгер чөвүлели венгер-совет ниитиде болгаш венгер чогаалчылар эвилели-биле кады улуг оруо чогаалчы Н. В. Гогольдун өлгөн хүнүнден бээр чус чыл болганын демделгезинге белеткенип турар. Н. В. Гогольга алдар болдурган үш улуг делгелгелерин белеткеп турар. Улуг чогаалчынын амьдыралын болгаш чогаал ажылдарын көргүскөн 200 делгелгелерин көдээ черлерге организастаар. Бот-тывынын уран-чүлү көргүзүлгелерин коллек-

тивтери суурларга болгаш хоорайларга чогаалчынын чогаалдарындан үзүндүлери кежээлерге көргүзөр. Н. В. Гогольдун амьдыралынын болгаш чогаал ажылдарынын дугайында лекцияларын венгер чогаалчылар номчуурлар. Будапештинин консерваториязынга байырлыг хурал болур. Улуг оруо чогаалчыга алдар болдурган хүнде национал театр Гогольдун «Ревизор» деп комедиязын көргүзөр.

(СЭТА).

Улуг орус чогаалчынын хүнүнге Чехословакияда белеткелдер

ПРАГА. Чехословакияның телеграф агенттигелеринин дамчыдып турары болза:

Орус классиктеринин болгаш совет чогаалчыларын чогаалдарын чехословак улус билди болгаш ынак. Амгы үеде Чехословакияның литература хөй-ниитилелдери улуг орус чогаалчы Николай Васильевич Гогольдун өлгөн хүнүнден бээр чус чыл болганын демделгезин эртиреринге белеткенип турар. Ол сорулга-биле юбилей комитетин тургускан. Оон составында Чехословакиянын культууразынын шылгарангай ажылдакчылары кирген. Комитеттин даргазынга шкколалар, эртем болгаш уран-чүлү министри Зденек Неудлы

сонгустурган. Чехословак чогаалчылар эвилелинин, чехословак-совет найыралдың Эвилелинин болгаш тайбын талалакчыларынның чехословак комитетинин эгелекчи саналын өзү-гаар бүгү чуртка ол ойнуң байырдалын эртиреринин программанын ажылдап кылган. Н. В. Гогольдун дыйштанп турганы Марианские Лазни курортка тураскаал самбыраны тургускан. Н. В. Гогольдун шын чогаалдарын үндүреринге театрлар белеткенип турар. Н. В. Гогольдун чогаалдары чех болгаш словак дылдарга чаа дыка хөй тиражтарлыг парлатынып үнер.

(СЭТА).

Болгарияда чаксы тарылга

СОФИЯ. Болгарияның шөлдеринде чаксы тарылга эгелден. Пловдивский округтук дыка хөй околняларында (уезд) күш-ажылчы кооператив чер ажылының ажыл-агыйы (ТКХ) муң-муң гектар черин шаг-

да-ла тараан. Пангюриштенская, Пазарджикская болгаш өске-даа околняларда арбай болгаш тарымал тоорук тарылгазы чорууп турар. Ол ышкаш Соңгу Болгарияда тарылга эгелден.

(СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Кореяның Улустуң армиязының Кол командьдалының дыңнады

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказынын Улустуң армиязының Кол командьдалынын февраль 6-да медээлээни болза, Кореяның Улустуң армиязының катжымышкыннары кыдат улустуң эки-турачы кезектеринин сырый деткичези-биле дайзынга удур камгалалдың тулчушкуннарын бүгү фронттарга чорударын үргүлчүлөп турар.

Февраль 5-те фронттарга онза өскерлишкнннер болбаан.

Соңгу Кореяның тайбың чурттакчыларыңче халдаашкыннарга киржип турган дайзынын самолёттарындан ийи самолёттарын дайзын самолёттарын келдер адыгжы-ащыларын отрядтары февраль 6-да андара аткан.

(СЭТА).

Тайбыңчыдылга дугайында чугаалажымышкыннар-га холбаштыр Кореяның төп телеграф агентилелинин дыңнады

ПХЕНЬЯН. Февральдын 3-те корей солуннар Кореяда тайбыңчыдылга дугайында чугаалажымышкыннарга холбаштыр Кореяның Төп телеграф агентилелинин дыңнадын парлааннар.

Корей айтырын тайбың арга-биле шиттирлеринин оруунче баштайгы базым болур тайбыңчыдылга дугайында болгаш дайынны соксадыр дугайында чугаалажымышкыннар эгелээнден бээр ам удавас чели ай болур деп агентилел бижээн. Бичалза-даа хүн айтырынның бүгү, пунктуларын талазы-биле дугуржулга ам-даа чедип алдыманар. Америк тала чугаалажымышкыннарын баштайгы хүннеринден бээр бөүгө чедир чугаалажымышкыннарын узамдыктарынның политиказын чорудуп, хүн айтырынның бүгү, пунктуларын талазы-биле дугуржулганы чедип алырын тодаргай эвес хуусаага сонгаралдары-биле янзы-бүрү моондактарын тургузуп турар.

Чугаалажымышкыннарын узамдыктарын оралаштышаан, америк тала болза, мугулай негелдерин идип үндүрүп, коргудуушкуну ажылдап, айтып берипшкннин политиказын чорудуп турар. Хүн айтырынның бүгү пунктуларын талазы-биле дугуржулганы чедип алырынче болгаш чугаалажымышкыннарын дүргөн болгаш чедишкннин доозарынче шыны-биле чүткүп турар бистин таланың саналдарын америк тала янзы-бүрү чылдагааннар-биле хүлээп албайн турар.

Америк таланың сөс кырында, тайбыңче чүткүп, херек кырында чугаалажымышкыннарын узамдыктарын бодап турарын чылдагааны чүдөл? Америк тала корей айтырын тайбың арга-биле таарыш-

тыраынче эвес, а агрессияны үргүлчүлээринче болгаш ону калбартырынче, Кореяга шеригин чаа базаларын тургузарынче чүткүп турарын эрткен алды чартык айлар көргүскөн. Кореяда дайынның өртү өже бээр америк чагырыкчы бөлүктөр күзөвейн турар, чүге дээрге, корей дайыны АКШ-тын капиталистеринге миллиард-миллиард орулганы берип турар.

Америк империалистер тайбыңды, эвес, а агрессияны үргүлчүлээрин күзөп турарын боттуг үндүлөр көргүзүп турар. Бир эвес американнар шынал-ла тайбыңны күзөп турар болза, чугаалажымышкыннарын узамдыктарынче олар чүге чүткүп турарларыл, фронтуге шериглерин болгаш шериг техниказын чүге жекеп турарларыл? Корей фронтунга чаа халдаашкынны белеткеншаан, америк шериг болгаш политиктиг ажылдакчылар болза, корей Улустуң армиязынын болгаш кыдат, эки-турачыларын оларга таварыштырган аштырышкыннарынның түнелинде боттарының чалчаларын аразынга чидирген хүндүлелин катап көдүрүп алырын оралдажып турарлар. Оон ангыда катап халдаашкын Уолл-Стриттин монополистеринге миллиард-миллиард долларларын бээр болгай.

Америк империалистерин бүгү маневрлерин корей улус серемчиледип көрүп турар. Бодунуң национал хамаарышпас чоруун, тайбынга болгаш аас-кежикке бодунуң эргезин камгалат турар бистин улзузвустуң шиттирлинин холдап келген агрессияны кандыг-даа калчааралы, шеригин кандыг-даа техниказы буза шаап шыдавас.

(СЭТА).

Япон ажылчынар корей улустуң демиселин деткип турар

ПХЕНЬЯН. Япониянын ямия улутпүрүнүң ажылчыларынның национал эвилелинде, профэвилелдерин Бүгү-корей федерациязынын ТК-зынын алган чагаазын Кореяның Төп телеграф агентилели парлаан Ада-чурттуң хосталгалык дайынынга тиелгеле дээр корей ажылчыларын демиселин япон ажылчыларын деткип турары ол чагаада илеретинген.

Чагаада чугаалап турары болза: япон улус «силернин дайзыннарын бодунуң дайзыны-биле демей, көөр хөңгү чок, япон улус корей улустуң демиселин изин-биле деткип турар болгаш хамаарышпас чорукту чедип алырын ааа күзөп турар. Бистин демиселин «Кореядан холуң чайгай! Кореяны корейлерге!» деп лозунгунун адаа-биле чоруп турар болгаш корей улусту өлүрүп хидырынга ажылгаар боочеспек бүдүргүлгезинге удур демисежиринге кыйгырып турар бис.

Эрткен чылын Кореяның чери бузундулар-биле шыптыган турганын, Кореяның чону аш-чутка болгаш соокка таваржып турарын, силерин бажычарынарын хүл кылдыр үрөп, өртендирип турар самолёттарын япон базалардан ужуп үнүп турарын, боо-чеспекти болгаш шериглерин Кореяга япон порттардан чорудуп турарын бис билдир бис. Бо бүгүн бис анаа-ла бир чүве кылдыр көрбөй турарыбыс бидингир, ынчалза-даа бистин туруп турар байдалыбыстың онза бергенден бис бо бүгү чүдүлдерге өзүлүг согушту берип шыдавабысы: хомуданчгы-дыр.

Ам үеде бис, силер-биле бир демей, америк эжекечлеринин дарлалын көрүп турар бис. Бистин чурту-

вуста америк интервенцияга удур, Кореяга дуза көргүзери дээр шимчээшкннин американнар каржызы-биле басып турарлар. Силерин демиселингерге сагыш-сеткил катыштырганы дээр хөй-хөй ажылчыларын туудуп хоругдаан, а корей чон-биле найырал болгаш эл-сеткил катыштырышкынның илередишкннинин кандыг-даа хевирлерин боочеспек күжү-биле басып каап турар. Оон-биле чергелештир Иосиданын улуска удур, өскерликчи бөлүү Японияның катап чеспеглээшкннин улам күштелдирип, япон милитаризмин катап төртүндүрүп турар болгаш Ли Сын Маннның бөлүү-биле шериг дугуржулганын чарарын орадажып турар.

Чангыс-эпти тургузарын болгаш быжыгларын Япония биле Кореянын улустары амгы үеде кажангызындан-даа артык күзөп турар деп чагаада айтыкан.

«Бодунуң чартык миллион кежигүннерин мурундан Япониянын хуния улутпүрүнүң ажылчыларынның национал эвилели силерге бодунуң сагыш-сеткилин катыштырып, силерин демиселиннери чуректин ханызындан деткип тур. Сан-Францискога чарган чангыс талалык тайбың керээзинге удур демиселди калбартыр болгаш быжыглар, бистин чурттарыбыстың хамаарышпас чоруун чедип алыр дээр демисежир деп сөзүвүстү берип тур бис. Бистин маадырлыг корей акы-дуңмаларыбыс деглерезин! Азиянын улустарын хосталгалык шимчээшкннин авангардында чоруп орап корей улус деглерезин! Кореянын хамаарышпас чоруу болгаш долу катжымышкын дээр демисежирин аазап тур бис!»

(СЭТА).

Иранның 3 хоорайларында информациянын америк албанынын төптөрүн хаарын Иран АКШ-ка саналдаан

ЛОНДОН. Рейтер агентилелинин, дыйнадын өзүгаар алдыга, Мешхед, Тебризе болгаш Исфгане хоорайларда информациянын америк албанынын төптөрүн хаар дугайында дилегин АКШ-тың ол хоорайларда консулдарындан иран эрге чагыргалар дилээн деп Тегеранда америк элчин черинин төлээзи медеглээн.

(СЭТА).

Тунисте болушкуннар дугайында „Юманите“ солун

ПАРИЖ. Тунис улустуң бүгү-ниитинин 24 шак дургузунда ажыл соксадымышкыны февраль 2-де чедишкннин эрткен парижтин эртен үнер солуннарынның медээлери херечилеп турар. «Юманите» солунун бижип турары болза, Тунис хоорайда бүгү докерлер, цемент заводтарының ажылчыларын, почталарын албан хаакчытарын, ремесленниктерин, таапкы болгаш өске-даа хөй бүдүргүлгелерин ажылчы чоннары ажылын соксатканнар. Шкколалар, рыноктар болгаш садылгар хагдыган турган. Хоорайның европа талакы кезээнин садылгарының хөй кезин база-ла хагдыган турган.

Тунистин араб кварталын полициянын моторжуктан отрядтары үзе кииркен, хөй кезек черлерде пулемёттарын тургускан турган. Хоорайда чус-чус кижилерин туруп хоругдаан.

Гулэтт болгаш Марса хоорайларда докерлер, коммунал ажыл-агыйның болгаш хөй-хөй бүдүргүлгелерин ажылчы чоннары ажылын соксатканнар. Монастирге болгаш өске-даа хоорайларга бүгү-ниитинин ажыл соксадымышкыннары болган. Редейф хоорайда хөдөлүшкннин чангыс-аай чоруунуң комитетин тургускан. Бнда Тунистин коммунисттиг партиязынын, «Нео-Дестур» партиянын, Тунистин профэвилелдеринин бүгү-ниити катжымышкынның солгун тунис ажылчы чоннарын Бүгүнүң эвилелинин төлээкчилери киирп турар. Эрге-чагыргаларын кыжанышкыны турза-даа, хөй-хөй француз дүжүмөттөр тунис улустун

маадырлыг демиселинге бодунун сеткил-сагыш катжымышкынның илереди, ажыл соксадымышкынның шимчээшкннинче катжып турарлар.

Тунистин коммунисттиг партиязы февраль 2-де Катыйкан Нацияларнын Организациязынче тускай бижикти чоруткан. Ол документини Тунистин коммунисттиг партиязынын төлээкчилери КНО-нун Кол Ассамблеязынын сессиязынын даргазына, Айыыл чок чоруктун Чөвүлелинин даргазынга, төлээлерин Сашыяннарынга тывыскан. Ол документе Тунисте Франциянын колониалдык эжелеп чагырышкынның төөгүзүн киирген болгаш француз эжекечлерин дугайында тускай т.

ыбырлардыг чүдүлү буруу шаап т.

рар болгаш тунис улусту болгаш чурттуг бодус байлаан араатаның өзү-биле дарлап турарынын түнелин көргүзүп турар. Коммунисттиг партия ол дыйнадыг бижикте Францияга чазактың болгаш кажан тунис улус немец-фашисттиг эжекечлерге удур маадырлы-биле демисежип турар үеде дайын үезинин эвилелинин тунис улуска азаан азаашкыннарынның дугайын сагындырып турар. Ол азаашкыннарын Атлантика хартиязындан болгаш Катыйкан Нацияларнын Организациязындан байырлы-биле деткээни билдиргил болгай. Ол азаашкыннарын күүсетинерин болгаш бодунуң хуу-салымын боттары баш мийип шиттирлерин эргени тыпсырын Тунистин улуду негеп тур деп дыйнадыг бижикте чугаалап тура,

(СЭТА).

Тунисте болушкуннар

ПАРИЖ. Тунистин элээн хөй хоорайларында бүгү-ниитинин ажыл соксадымышкыны ам-даа үргүлчүлөп, турар деп «Се суар» солун дыйнаткан. Февраль 4-түн эртенинде француз шериглер болгаш полиция Би-зерт районунга кадыг хемчеглерин чорудушкуннарын кылганнар. Кадыг хемчеглер чурттуг өске-даа районнарында, ылангыча Вон өштүк районунда база чоруп турар.

Февральдын 2-де француз эрге-чагыргалар Тебула деп хоорай чыгаштын чурттакчыларын чыып алгаш, «бир эвес январь 23-те бол-

ган өрттүң өскүдүкчүлери тывыл-бас болза, бо хоорайчыгышты алдышак дургузунда өртөдип кааптар бис деп чурттакчыларга чарлаан. Патриоттарын туруп хоругдаар чорук бүгү хоорайларда үргүлчүлөп турар. Сөөлгү хүннерин дургузунда Тунистин коммунисттиг партиязынын төп комитетинин кежигүүннү Тхаар болгаш Мохамед Хармель, коммунисттиг партиянын Ферриаль хоорайда организациязынын секретери Лотрего, профэвилел ажылдакчызы Бонро болгаш өскелер-даа туштуруп хоругдаатырганнар.

(СЭТА).

Италияда ажыл-соксадымышкынның шимчээшкнннер

РИМ. Бүгү профессионалларның болгаш чергелеринин ажылчы чоннарынның ажылынын телевизин 15 хуу улутгарып дээр демиселче Италиянын Бүгү-ниити күш-ажыл кон-федерациязынын кыйгырын чуртта калбаа-биле деткип турар. Ажыл телевизин улутгарып дээр иделкейли демиселче чус-чус муң ажылчы чоннар киржип турарлар. «Монтекатини» трестинин 68 химия бүдүргүлгелеринин 35 муң ажылчыларын февраль 1-де 4 шак дургузунда ажыл соксатканнар. Олар ажыл телевизин 15 хуу улутгарып дугайында негелдени деткип турганнар.

Терни хоорайда кан эилдирер заводтуң 12 муң ажылчыларын, «Фиат-азрилато» деп заводтуң 10 муң ажылчыларын, Генуада «Ан-сальдо» трестинин заводтарынын болгаш пароход тургузар черлерин

нин 28 муң ажылчыларын база Флоренция биле Неапольдун металлургия болгаш машина тууг улутпүрүнүң бүдүргүлгелеринин муң-муң ажылчыларын январь 31-де болгаш февраль 1-де ажыл соксадымышкын кылганнар. Сардинияда «Сульчис» деп хөмүр даш баскынның 10 муң ажылчыларын 24 шак ажыл соксадымышкыны эртиргенер. Сицилиянын күгүр шахталарынын ажылчыларын ажыл соксадымышкынын 10 хүн дургузунда үргүлчүлөп турар.

Тууг ажылчыларын база-ла демиселче көдүрдүп үнгөн. Чус-чус тууглар чорувайн турар. Ажыл телевизин бедидер дугайында негелде-биле холбашка ажыл соксадымышкыннарын хөдөлүшкннер болгаш көдээ ажыл-агый ажылчыларынның ортузунда база нептээрэн.

(СЭТА).

Норвегиянын национал бюджетинин төлөвилели

ОСЛО. Норвегиянын 1952 чылда национал бюджетинин парламента үнгөн төлөвилели болза, чеспегленишкннин калчаалы-биле эндере бүдүрерин үргүлчүлээр деп норвег чазактын шиттирлинин чаа херечини болур. Саннарның көргүзүп турары-биле алдыга, национал бюджеттин төлөвилели чуртту катап чеспеглээринин сорулгаларында долу-биле чыгыртып турар.

Бир эвес 1951 чылда шериг сорулгаларында 644 миллион крон (норвег акша) телевизилетинген турган болза, ам 1952 чылда ол төлөвилел 1 миллиард чедип турар.

(СЭТА).

Индонезияда аш-чуп

ГААГА. «Де Ваархейд» солунун корресподинтензинин дыйнадып турарын өзүгаар алдыга, Ява ортулукта аш-чуп тергидеп турар. Ристин дүжүдүн чыл дургузунда дөрт катап ал болур чер болур Индонезиянын ол кезинде ристин канчаар-даа аажок чединмес чоруу көстүп турар, оон түдчелинде чон үнүштер дазылы чир ужурга таваржып турарлар. Ристин чогуу чүге чедишпей барганын чылдаганын индонезий эрге-чагыргалар ытавайын эртирерин орадажып ту-

рар. Ристин чедишпес чоруунун чылдагааны чижек молчүкчүлөрүн уржуу болган. Аш-чуп Индонезиянын өске районнарынче база нептээрэн. Тумбанг, Самба, Кагадан болгаш Бартода кижилер чүгле ыяш